

patakperti domboldalon, napraforgótarlóban néhány kiszántott objektum faltájából őskori kerámiát gyűjtöttem.

Pusztaderék (KÖH 77885): A falutól K-re, a Báni-árok DNY-i oldalán helyenként a domb tetejéig felhúzódó, 500 m hosszú őskori telepet azonosítottam a patakka DNY-ról belefolyó mellékág irányát követi.

Szőci-oldal (KÖH 77887): A Szénégetői-árok K-i oldalán, az egykori gémeskúttól (Forrás-kút) ÉK-re a keskeny, szántott sávban néhány őskori cserepet gyűjtöttem a gazos, álló kukoricában.

K. NÉMETH ANDRÁS

322. Mogyoród, Kis-Sós (KÖH 26178)

(Pest megye) Á

A Budapest–Vác vasútvonal korszerűsítése miatt szükségessé vált terepbejárást 2010. június 22–25. között végeztem. A vasútvonal mellékének közel 40 km hosszú szakaszán csupán 4,2 km-nyi nyomvonalszakaszt tudtam bejárni. A nyomvonal mentén adattári adatokból előzetesen ismert 16 lelőhelyből csupán kettőt sikerült leletanyaggal a terepen is azonosítani. A Kis-Sós lelőhely valamivel nagyobbra bizonyult, rajta kevés Árpád-kori töredék került elő.

FEKETE CSANÁD

323. Mogyoróska, Regéci vár (KÖH 16252)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kk, Kú

2010-ben ásatást kizárólag a Középső vár területén végeztünk. (Az illusztrációt lásd a következő oldalon!)

A Középső vár É-i végén lévő falszorosban az egykori ciszterna (17. századi forrásokban említett „csatorna kút”) és a környezetében lévő falak, járósíntek kapcsolatát vizsgáltuk. Sikerült tisztázni és a vár alaprajzára pontosan felmérni a ciszterna kiterjedését. Ezenkívül a ciszterna előtti járósíntek részleteit is megtaláltuk (26. árok és 18. terület kutatása).

A 27. helyiség É-i oldala előtti területen két, idővel összebontott és a helyiség K-i oldala előtt egy ezekről független kutatóárok területén a 2009-es feltárás során megtalált korai fal folytatását próbáltuk megtalálni és kideríteni, hogy milyen épülethez, építményhez tartozhatott. A kutatás során végül is a Ny-i palotaszárny területének, környezetének egyik legkorábbi építkezésének emléke tűnt elő. A fal valószínűleg még a késő középkorban (alighanem a 15. sz. második felében, talán a Szapolyaiak birtoklása idején) emelt, a Középső vár É-i oldalán, a Felsővár sziklájának előterében lévő épülettel egyidősnek tűnő építményhez tartozott. Vékony fala és sekély alapozása miatt földszintes, gazdasági funkciójú épületnek véljük. A leletanyag helyszíni vizsgálata, ill. a kutatott területen egykor álló épületek már ismert relatív kronológiai sora alapján, abba beillesztve

valószínűnek tűnik, hogy a 15. században emelt épületet már a kora újkor kezdeti szakaszában visszabontották. A későbbi építkezések során falainak jelentős részét – több helyütt az alapokat is – elbontották, elpusztították, emiatt tulajdonképpen az épületnek voltaképpen csak ÉK-i sarka, ill. É-i és K-i falának egy rövidebb, de összefüggő szakasza volt megismerhető (24., 25., ill. 27. árok kutatása).

Délebbre, a Középső vár középső részén 2009-ben részben feltárt pince (a 17. századi tömlő, 48. helyiség) DK-i sarkánál kisebb szondában a pince és a 30. helyiség közötti építészeti kapcsolatot vizsgáltuk (28. árok kutatása). Megállapítottuk, hogy a 30. helyiség utólagos a pincéhez képest.

A Középső vár udvarának D-i részén az omladék elhordásának 2009-ben megkezdett munkáját folytattuk. Az ide eső 47., 49., 50., 52., ill. 53. területek kutatása során az udvar D-i részét teljesen elfoglaló omladékdombból a 2010-es feltárás végére annak jóformán csak Ny-i és DK-i része maradt meg.

Az omladék elhordása során a K-i palotaszárny D-i végénél elértük a kutatás előtt is részben ismert (boltozat részlete korábban is látszott) boltozatos helyiséget, pincét (51. helyiség), melyet teljesen kitisztítottunk.

Az 52. terület D-i felén a turistaút mellett, az Alsóvár sziklájának tövében kutatott terület nemcsak az előkerült gazdag leletanyag miatt érdemel említést, hanem újabb építészeti részletek, falazatok váltak ismertté. A Ny-i munkaterületen előkerült fal egy újabb, de idén még csak nagyon kis részletében megismert helyiséghez (55. helyiség), míg a K-i munkaterületen előkerült fal az Alsóvárba egykoron vezető lépcsőhöz, lépcsőházhoz tartozott. Építészeti és funkcionális kapcsolat állhat fenn utóbb említett falazat, ill. az 51. helyiségtől D-re, de magasabban fekvő szinten kutatott 54. terület között mindenképpen, de a 49., 50. és 52. területek metszéspontján előkerült falazat, ill. lépcsőmaradvány között is (ti. e helyütt, a vár ezen részén alakították ki egykor az Alsóvárba vezető feljárót, lépcsőt).

A leletanyag döntő része idén is kora újkori volt (kerámia, kályhacsempe, fémek stb.), de a ciszternánál, ill. a 27. helyiségtől É-ra feltárt késő középkori épületnél ásott kutatóárokba jelentős mennyiségű középkori leletanyag is származott. Természetesen néhány középkori kerámiatöredéket a várudvar feltárása során is találtunk, de csak az omladékban, a kora újkori leletanyag közé keveredve. Jellemző még, hogy idén több pénz is előkerült, ezek közül azonban restaurálás nélkül csak kevésről volt megállapítható, hogy milyen típusú pénzről van szó (az azonosíthatók között volt például egy 1623-as lengyel veret).

Munkatársak: Pető Zsuzsa Eszter, Csoltkó Emese, Havasy Orsolya, Kiss Laura, Rákóczi Gergely, Tokodi Attila, Tóth Zoltán (ELTE BTK), Gyalai Zsófia, Hornyik Adrienn (SZTE BTK), Szénásy Csaba (PTE BTK) régészhallgatók.

GIBER MIHÁLY – SIMON ZOLTÁN